

Pravidla + AACR2

Hana Vochozková
ÚVT MU Brno
hanan@ics.muni.cz

únor 2013

1

Základní standardy

Pravidla

- souhrn metodických pokynů, který umožňuje jednoznačně řešit problémy katalogizace
- neboli
- **co** vybrat a **jak** zapsat

Formát

- struktura
- neboli
- **kam** zapsat

2

Mezinárodní sjednocování pravidel

I.

- 1899 pruská katalogizační instrukce
- 1908 anglo-americká instrukce
- 1929 První mezinárodní sjezd knihovníků a bibliografů (Řím)
- 1961 První mezinárodní konference o katalogizačních principech (Paříž)
- 1969 Mezinárodní setkání katalogizačních expertů (Kodaň)
- 1974 ISBD součástí programu UBC
- 1986 UBC + IMP = UBCIM
- 2003 IFLA. Konference odborníků o mezinárodních katalogizačních pravidlech (Frankfurt nad Mohanem)
- 2003 ukončení programu UBCIM

3

Mezinárodní sjednocování pravidel
II.

Přehled ISBD

- **ISBD(G)**
Všeobecný mezinárodní standardní bibliografický popis. 1993
- **ISBD(M)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro monografie. 1993
- **ISBD(S)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro seriálové dokumenty. 1994
(zrušen a nahrazen)
- **ISBD(CR)** Mezinárodní doporučení pro bibliografický popis. Pokračující
zdroje. 2008
<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/inf>
- **ISBD(A)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro staré tisky a prvotisky. 1997

4

Mezinárodní sjednocování pravidel
III.

Přehled ISBD (pokračování)

- **ISBD(CM)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro kartografické dokumenty.
1997
- **ISBD(NBM)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro neknížní dokumenty. 1996
- **ISBD(CF)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro počítačové soubory. 1995
(zrušen a nahrazen)
- **ISBD(ER)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro elektronické zdroje. 1998
- **ISBD(PM)**
Mezinárodní standardní bibliografický popis pro tištěné hudebniny. 1995

5

Mezinárodní sjednocování pravidel
IV.

Přehled ISBD (dokončení)

- Doporučení pro popis částí dokumentu na základě mezinárodního
standardního bibliografického popisu (ISBD). 1997
- **ISBD** : International standard bibliographic description / recommended by the
ISBD Review Group ; approved by the Standing Committee of the IFLA
Cataloguing Section. Consolidated ed. Berlin : München : De Gruyter Saur,
2011. (IFLA series on bibliographic control ; vol. 44).
ISBN 978-3-11-026379-4

6

Mezinárodní sjednocování pravidel
V.

Cíle ISBD

- všeobecná srozumitelnost záznamu
- výměna záznamů z různých zdrojů a mezi různými zeměmi
- převod záznamu do strojem čitelné podoby

Obsah ISBD

- specifikace údajů
- stanovení pořadí údajů
- stanovení interpunkce mezi údaji

7

Záznam dle ČSN 010195 (1964) a Pravidel jmenného
katalogu (1969)

LASENIC, Pierre de
Tarot. Klíč k iniciaci. [Autor:] Pierre Lasenic.
Kresby karet a symbolů Vladislav Kužel. P.,
Trigon, t. Tiskařské závody, Čelákovice 1994.
238 s., obr., tab. Brož. - „Ametyst.“ - Obálka
Vladimír Zadrobílek. - Faksimile 1. vyd. -
Ilustr.tit.list.

8

Záznam dle ISBD

LASENIC, Pierre de
Tarot : klíč k iniciaci / Pierre Lasenic ; kresby
karet a symbolů Vladislav Kužel. -- Praha : Trigon,
1994 (Čelákovice : Tiskařské závody). -- 238 s. :
obr., tab. ; 23 cm. -- (Ametyst). -- Obálka
Vladimír Zadrobílek. -- Faksimile 1. vyd. z r.
1940. -- Ilustr. tit. list.
ISBN 80-85320-42-8 (brož.)

9

Vývoj katalogizačních pravidel v ČR
I.

- 1921 Zdeněk Václav Tobolka
Pravidla, jimiž se řídí budování abecedního seznamu jmenného
- 1925 Jaromír Borecký
Pravidla katalogu základního (lístkového abecedního seznamu jmenného) s dodatkem popisu spisů drobných
- 1950 *Prozatímní pravidla abecedního seznamu jmenného*
- 1959 Miroslav Nádvořník a kolektiv
Pravidla jmenného katalogu
- 1960 *Pravidla jmenného katalogu pro střední a menší knihovny*
- 1964 ČSN 01 0195 *Bibliografický (dokumentační) a katalogizační záznam*

10

Vývoj katalogizačních pravidel v ČR
II.

- 1969 Miroslav Nádvořník a kolektiv
Pravidla jmenného katalogu (2. opr. a dopl. vyd.)
- 1971 František Horák, Emma Urbánková, Bedřiška Wiždálková
Speciální pravidla pro popis starých tisků, prvotisků a rukopisů
- 1972 Hana Vodičková a kolektiv
Pravidla jmenného záznamu speciálních dokumentů a analytického popisu
- 1988 ČSN 01 0168 *Tvorba jmenného záhlaví*
- 1992 ČSN 01 01 95 *Bibliografický záznam*

11

Vývoj katalogizačních pravidel v ČR
III.

- 1993-1998, 2008 české překlady ISBD
- 1994 český překlad AACR2R
- 1996 stanovení národních standardů
ISBD(G)
AACR2
české interpretace
<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/standard1>

12

Struktura AACR2 Úvodní pasáže

- Předmluva k českému vydání Anglo-amerických katalogizačních pravidel
- Dodatek k Předmluvě k českému vydání
- Předmluva k revidovanému vydání z roku 1988
- Předmluva ke druhému vydání Anglo-amerických katalogizačních pravidel z roku 1978 (Výtah)
- Obecný úvod
0.12.
Preferenci angličtiny nahrazuje preference češtiny tj. angličtinu nahrazuje nebo ji předchází čeština

13

Struktura AACR2 Část I - Bibliografický popis

Úvod

1 Všeobecná pravidla popisu	7 Filmy a videozáznamy
2 Knihy, brožury a
jednostránkové tisky	8 Grafické dokumenty
3 Kartografické dokumenty	9 Elektronické zdroje
4 Rukopisy	10 Trojrozměrné dokumenty
5 Hudebniny	11 Mikrodokumenty
6 Zvukové dokumenty	12 Pokračující zdroje
	13 Analytické záznamy

14

Struktura AACR2 Kapitola 1 - Všeobecná pravidla popisu

- 0 Obecná pravidla
- 1 Oblast údajů o názvu a odpovědnosti
- 2 Oblast údajů o vydání
- 3 Oblast specifických údajů
- 4 Oblast nakladatelských údajů
- 5 Oblast údajů fyzického popisu
- 6 Oblast údajů o edici
- 7 Oblast údajů poznámky
- 8 Oblast údajů o standardním čísle a dostupnosti
- 9 Suplementy (Přílohy)
- 10 Popisné jednotky sestávající se z několika druhů dokumentů
- 11 Faksimile, fotokopie a jiné reprodukce

15

Struktura AACR2
Část II - Záhloví, unifikované názvy a odkazy

- Úvod
21 Volba selekčních údajů
22 Personální záhlaví
23 Geografická jména
24 Korporativní záhlaví
25 Unifikované názvy
26 Odkazy

16

Struktura AACR2
Závěrečné pasáže

- Přílohy
A Psaní velkých písmen
B Zkratky
C Číslovky
D Slovník termínů
E Úvodní členy
Rejstřík

17

Základní standardy pro jmenné zpracování záznamů

(pořadí standardů a schválených materiálů je závazné)

- *Anglo-americká katalogizační pravidla, druhé vydání, revize 1988.*
1. české vyd. Praha : Národní knihovna, 1994.
Aktualizace; Dodatky 1993, 1997 ; Dodatky a revize 1992-1996, 2000 ;
Dodatky 1999, 2001 ; Dodatky 2001, 2002 ; Dodatky 2002, 2004 ; Dodatky
2003, 2006 ; Dodatky 2004, 2006 ; Dodatky 2005, 2006.
ISBN 80-7050-187-1
- edice Standardizace. Praha : Národní knihovna, 1994- . .
- **NK ČR - ... - Katalogizační politika**
<http://www.nkp.cz/zpravitelne/odborno-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/standard1>
Schválené materiály
Dotazy ke katalogizaci

18

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů I.

- české překlady ISBD. Praha : Národní knihovna, 1993-1998, 2008
- MAXWELL, Margaret F. *Příručka k AACR2, revize 1988 : výklad a příklady k Anglo-americkým katalogizačním pravidlům*. 1. české vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 1995. ISBN 80-7050-228-2
- HÁJKOVÁ, Zuzana - VOCHOZKOVÁ, Hana. *Pravidla AACR2. Čtenář*. 2000, roč. 52, č. 2-11.

19

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů II.

- BALÍKOVÁ, Marie – KUBALOVÁ, Hana – SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Katalogizace ve formátu MARC 21 : stručná instrukce s příklady pro knihy a některé typy pokračujících zdrojů*. 2., aktualiz. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2008. ISBN 978-80-7050-539-7
- ANDRESOVÁ, Ivana. *Katalogizace kartografických dokumentů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu UNIMARC a MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2005. ISBN 80-7050-467-6
- BORKOVÁ, Hana. *Katalogizace hudebnin : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu MARC 21 a UNIMARC*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2009. ISBN 978-80-7050-565-6

20

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů III.

- BENEŠOVÁ, Ludmila – ŠTOROVÁ, Jana. *Katalogizace zvukových dokumentů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2006. ISBN 80-7050-480-3
- BENEŠOVÁ, Ludmila. *Katalogizace elektronických zdrojů : příručka pro katalogizátora s příklady ve formátu MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2009. ISBN 978-80-7050-566-3
- HERCOVÁ, Ludmila – SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Katalogizace ve formátu MARC 21. Pokračující zdroje : stručná instrukce a příklady*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2006. ISBN 80-7050-496-X

21

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů
IV.

- LUFFER, Jan. *Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21. Osobní jména*. 2., aktualiz. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2008. (Standardizace ; č. 30). ISBN 978-80-7050-553-3
- SVĚTLÍKOVÁ, Svojmíla. *Metodika tvorby a kontroly jmenných autorit ve formátu MARC 21. Korporace*. 2., aktualiz. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2008. (Standardizace ; č. 31). ISBN 978-80-7050-552-6

22

Další příručky pro jmenné zpracování záznamů
V.

- *Seznam unifikovaných názvů pro liturgická díla latinských ritů katolické církve / doporučeno Pracovní skupinou IFLA pro unifikovaná záhlaví liturgických děl*. 1. české vyd. Praha : Národní knihovna ČR, 2000. (Standardizace ; č. 21). ISBN 80-7050-350-5
- BOSÁKOVÁ, Zdenka. *Stručný návod pro jmenné zpracování kalendářů 19. století ve formátu MARC 21*. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2010. (Standardizace ; č. 32). ISBN 978-80-7050-582-3

23
